

БЕЗОПЛАТНА ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ЯК І КУДИ ЗВЕРНУТИСЬ?

БЕЗОПЛАТНА ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ЯК І КУДИ ЗВЕРНУТИСЬ?

Упорядники:

**Павло Ждан, Лариса Байда,
Ольга Журбенко.**

Верстка та дизайн:

Павло Резніков.

Ця публікація була розроблена в рамках реалізації проєкту «Мультисекторальна гуманітарна допомога для ВПО, осіб, які повертаються, ветеранів та приймаючих громад в Україні», який реалізує Національна Асамблея людей з інвалідністю України за фінансової підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини (GFFO), Християнської місії незрячих (CBM) та Європейського форуму інвалідності (EDF).

Під час підготовки буклета використано матеріали, що оприлюднювалися на сайтах ВООЗ, Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України та Національної служби здоров'я України.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА	4
ЯКІ ПАЦІЄНТИ ПОТРЕБУЮТЬ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?	5
ЯК ЗВЕРНУТИСЯ ЗА БЕЗОПЛАТНОЮ ПАЛІАТИВНОЮ МЕДИЧНОЮ ДОПОМОГОЮ?	6
ЯК ЗНАЙТИ СУБ'ЄКТІВ, ЩО НАДАЮТЬ БЕЗОПЛАТНУ ПАЛІАТИВНУ МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ?	7
ЯК ПЛАНУЄТЬСЯ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?	8
ЯКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА БЕЗОПЛАТНІ ПОСЛУГИ ЗАГАЛЬНОЇ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?	9
ЯКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА БЕЗОПЛАТНІ ПОСЛУГИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ МОБІЛЬНИМИ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИМИ КОМАНДАМИ?	10
ЯКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПОСЛУГИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У СТАЦІОНАРНИХ УМОВАХ?	12
ЯК ВИЗНАЧАЄТЬСЯ МІСЦЕ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?	13
ЯКІ ВИМОГИ ВИЗНАЧЕНІ ЗАКОНОДАВСТВОМ ДО ПРИМІЩЕНЬ, ДЕ НАДАЄТЬСЯ ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА?	14
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	15
Додаток 1. ПАКЕТ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ «ПЕРВИННА МЕДИЧНА ДОПОМОГА»	16
Додаток 2. ПАКЕТ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ «СТАЦІОНАРНА ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДОРΟΣЛИМ І ДІТЬЯМ»	19
Додаток 3. ПАКЕТ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ «МОБІЛЬНА ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДОРΟΣЛИМ І ДІТЬЯМ»	21

ВСТУП

Надання паліативної медичної допомоги – це підхід, спрямований на покращення якості життя пацієнтів (дорослих і дітей) та їхніх сімей, які стикаються з проблемами через небезпечні для життя захворювання. Рання діагностика, правильне оцінювання стану пацієнта та можливість знеболення, а також подолання інших фізичних, психосоціальних чи духовних проблем дає змогу запобігти та полегшити страждання¹.

За даними Європейської асоціації паліативної допомоги, в Європейському регіоні щороку близько 4,4 мільйона людей, у тому числі 140 000 дітей, потребують паліативної допомоги.

Паліативна допомога є важливою частиною інтегрованих, орієнтованих на людей послуг охорони здоров'я. Її має надавати спеціально навчена команда лікарів, медичних сестер та інших спеціалістів, які працюють разом з лікарями пацієнта, щоб забезпечити додатковий рівень підтримки.

Паліативну допомогу можна надавати одночасно із звичайною медичною допомогою вдома чи в лікарні у будь-якому віці та на будь-якій стадії важкої хвороби. Основна мета – покращити якість життя пацієнтів, полегшити страждання та підтримати близьких, піклуючись про їхню гідність.

В Україні паліативна допомога як окремий вид медичної допомоги закріплена законодавчо з 2011 року.

Крім того, відповідно до чинної організаційно-правової форми паліативну допомогу можуть надавати органи соціального захисту в частині паліативного догляду. Зміст, обсяг, норми і нормативи, умови та порядок надання соціальної послуги з паліативного догляду, а також показники її якості визначаються Державним стандартом паліативного догляду, що затверджений наказом Мінсоцполітики від 29.01.2016 № 58².

У даній публікації розглядається процедура отримання паліативної допомоги у сфері охорони здоров'я.

¹ Всесвітня організація охорони здоров'я: Паліативна медична допомога. <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/palliative-care>

² Державний стандарт паліативного догляду. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-16#Text>

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Паліативна допомога³ – це комплекс заходів, спрямованих на покращення якості життя пацієнтів усіх вікових категорій та членів їхніх родин, які зіткнулися з проблемами, пов'язаними із захворюваннями, що загрожують життю. Такий комплекс передбачає заходи щодо запобігання та полегшення страждань пацієнта через ранню ідентифікацію й оцінку симптомів, полегшення болю та подолання інших фізичних, психосоціальних і духовних проблем.

Паліативна допомога покликана полегшити стан людей усіх вікових категорій з важким чи невиліковним захворюванням та членів їхніх родин, а також покращити якість життя пацієнтів.

Ця допомога входить у програму медичних гарантій і є безоплатною для пацієнта.

Паліативна допомога розділяється на:

- ✓ **загальну**, яка надається, зокрема, сімейним лікарем.

Загальна паліативна допомога – паліативна допомога надається в амбулаторних умовах або за місцем перебування пацієнта лікарями загальної практики – сімейними лікарями, терапевтами, педіатрами та іншими лікарями-спеціалістами, молодшими спеціалістами з медичною освітою або в закладах охорони здоров'я, що надають спеціалізовану медичну допомогу.

- ✓ **спеціалізовану**, що надається мультидисциплінарною командою як у стаціонарних умовах, так і за місцем проживання / перебування паліативного пацієнта.

Спеціалізована паліативна допомога – паліативна допомога надається мультидисциплінарною командою закладу охорони здоров'я, який надає спеціалізовану медичну допомогу в стаціонарних умовах або за місцем перебування пацієнта.

За потреби сімейний лікар може залучати мультидисциплінарну команду для консультацій та корегування / створення плану надання паліативної допомоги пацієнту.

До складу мультидисциплінарної команди залучаються медичні спеціалісти та фахівці різних спеціальностей (соціальні працівники, соціальні робітники, психологи, волонтери, юристи, священнослужителі та ін.).

Станом на 2024 рік:

- ✓ загальна паліативна допомога надається у рамках пакета **«Первинна медична допомога»**;
- ✓ спеціалізована – у рамках пакетів **«Стаціонарна паліативна допомога дорослим і дітям»** та **«Мобільна паліативна допомога дорослим і дітям»**.

При наданні паліативної допомоги, з метою забезпечення контролю болю, лікуючий лікар оцінює інтенсивність болю і за її результатами може призначати пацієнтам усіх вікових категорій наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори.

³ Порядок надання паліативної допомоги, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 р. № 1308.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#n22>

ЯКІ ПАЦІЄНТИ ПОТРЕБУЮТЬ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?

Пацієнти, які потребують паліативної допомоги, – це пацієнти будь-якого віку із захворюваннями, що обмежують та/або загрожують життю.

Захворювання, що загрожують життю, – це захворювання, при яких існує ймовірність передчасної смерті.

Захворювання, що обмежують життя, – це захворювання, які неминуче призведуть до передчасної смерті.

Паліативна допомога надається відповідно до критеріїв, установлених Міністерством охорони здоров'я України⁴ для повнолітніх пацієнтів та пацієнтів дитячого віку. Зазначені критерії містять перелік захворювань та їх особливості, а також перелік станів, клінічних показників і функціональних розладів.

Яка різниця між паліативною та хоспісною допомогою?

Як і паліативна, хоспісна допомога забезпечує комплексний комфортний догляд, а також підтримку сім'ї, але в хоспісі припиняються спроби вилікувати людину від хвороби.

У якийсь момент серйозну хворобу неможливо буде вилікувати або пацієнт відмовиться від певного лікування, тож хоспіс створений саме для таких ситуацій.

Пацієнт, який розпочинає лікування в хоспісі, розуміє, що його хвороба не реагує на медичні спроби вилікувати чи уповільнити її прогресування. Все частіше люди обирають хоспісну допомогу в кінці життя. Це передбачає догляд, комфорт та підтримання відповідної якості життя людини з серйозною хворобою наприкінці життя.

⁴ Додатки 2 і 3 до Порядку надання паліативної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 р. № 1308. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/81/f496922n108.doc>

ЯК ЗВЕРНУТИСЯ ЗА БЕЗОПЛАТНОЮ ПАЛІАТИВНОЮ МЕДИЧНОЮ ДОПОМОГОЮ?

За безоплатними послугами загальної паліативної медичної допомоги можна звернутися безпосередньо до лікаря первинної медичної допомоги.

Спеціалізовану паліативну медичну допомогу, що надається мобільними мультидисциплінарними командами, можна отримати за:

- ✓ направленням лікаря з надання первинної медичної допомоги, якого обрано за декларацією про вибір лікаря;
- ✓ направленням лікуючого лікаря;
- ✓ переведенням з іншого закладу охорони здоров'я (ЗОЗ) / клінічного підрозділу ЗОЗ під нагляд спеціалістів паліативної служби.

Спеціалізована стаціонарна безоплатна паліативна медична допомога надається за:

- ✓ направленням лікаря з надання первинної медичної допомоги, якого обрано за декларацією про вибір лікаря;
- ✓ направленням лікуючого лікаря;
- ✓ направленням лікаря мобільної паліативної служби;
- ✓ переведенням з іншого ЗОЗ / клінічного підрозділу ЗОЗ.

ЯК ЗНАЙТИ СУБ'ЄКТІВ, ЩО НАДАЮТЬ БЕЗОПЛАТНУ ПАЛІАТИВНУ МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ?

Паліативна допомога може надаватись безкоштовно в рамках пакетів Національної служби здоров'я України (НСЗУ).

Для пошуку суб'єктів, які надають паліативну допомогу, слід зайти на сайт НСЗУ: <https://nszu.gov.ua/>

У розділі «Е-дані» оберіть «Аналітичні панелі (дашборди)» та перейдіть до дашборду «Укладені договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій».

На третій сторінці у полі фільтрів у показнику «Область, громада реєстрації» оберіть область та/або громаду, а в показнику «Напрямок->Пакет послуг» – групу «Паліативна медична допомога» або необхідний пакет «Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям» чи «Стаціонарна паліативна медична допомога дорослим і дітям», а в переліку категорій натисніть «Адреса реєстрації». Дашборд покаже всіх суб'єктів, які мають договір на відповідний пакет медичних послуг, а також адресу їх реєстрації.

Крім того, пошук суб'єктів, які надають паліативну допомогу, можна здійснювати через контакт-центр Національної служби здоров'я України за телефоном: **16 – 77** або через контакт-центр Міністерства охорони здоров'я України за телефоном: **0 800 602 019**.

Паліативна допомога може надаватись безкоштовно в рамках пакетів НСЗУ та на платній основі в приватних медичних закладах. Інформація про них є у відкритому доступі в інтернеті.

ЯК ПЛАНУЄТЬСЯ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?

Для визначення плану та обсягу надання паліативної допомоги складається **план спостереження пацієнта**, який потребує паліативної допомоги за затвердженою формою⁵ (для дітей план спостереження має іншу установлену форму⁶).

План спостереження складається в двох примірниках. Під час виписки один примірник плану спостереження залишається у надавача відповідної медичної послуги, інший – видається пацієнту або його близьким.

Перегляд плану спостереження відбувається на регулярній основі, визначеній надавачем відповідної медичної послуги та у разі зміни клінічного стану пацієнта або його побажань.

⁵ Додаток 1 до Порядку надання паліативної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 р. № 1308. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/81/f496922n108.doc>

⁶ Додаток 4 до Порядку надання паліативної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 р. № 1308. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/81/f496922n108.doc>

ЯКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА БЕЗОПЛАТНІ ПОСЛУГИ ЗАГАЛЬНОЇ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?

У межах програми медичних гарантій, зокрема під час первинної медичної допомоги, **пацієнти можуть безкоштовно отримати загальну паліативну медичну допомогу (пакет медичних послуг «Первинна медична допомога»⁷.**

Умови надання послуги: амбулаторно та/або за місцем проживання / перебування (за рішенням лікаря первинної медичної допомоги) та/чи з використанням засобів телекомунікації.

Підстави надання послуги:

- ✓ декларація про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу;
- ✓ самозвернення при невідкладному стані (незалежно від наявності декларації про вибір лікаря).

У межах цього пакета пацієнтам безоплатно гарантуються:

- ✓ загальні послуги первинної медичної допомоги;
- ✓ регулярне оцінювання стану важкохворого пацієнта / пацієнтки та визначення його/її потреб;
- ✓ оцінювання ступеня болю та лікування больового синдрому;
- ✓ виписування рецептів для лікування больового синдрому, включаючи сильні опіоїди та інші лікарські засоби, визначені Національним переліком основних лікарських засобів;
- ✓ призначення лікування для подолання супутніх симптомів (закрепи, нудота, задуха тощо);
- ✓ консультування та навчання осіб, які доглядають за пацієнтом / пацієнткою;
- ✓ координація та співпраця з іншими установами для забезпечення медичних, психологічних, соціальних та інших потреб пацієнта / пацієнтки;
- ✓ дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії;
- ✓ дотримання прав людини надавачем медичних послуг відповідно до рекомендацій Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенції про права осіб з інвалідністю, Конвенції про права дитини та інших міжнародних договорів, ратифікованих Україною.

Із повним змістом медичного пакета «Первинна медична допомога» (у частині обсягу медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація), можна ознайомитися у **додатку 1** цього буклета або на сайті Національної служби здоров'я України (НСЗУ).

⁷ Специфікація та умови закупівлі пакета медичних послуг № 12 «Первинна медична допомога». https://contracting.nszu.gov.ua/storage/editor/files/pervinna-medichna-dopomoga_1699954216.docx

ЯКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА БЕЗОПЛАТНІ ПОСЛУГИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ МОБІЛЬНИМИ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИМИ КОМАНДАМИ?

У межах програми медичних гарантій також є комплексна послуга з паліативної медичної допомоги дорослим та дітям, що надається мобільними мультидисциплінарними командами (пакет медичних послуг «Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям»⁸).

Умови надання послуги: за місцем перебування пацієнта / пацієнтки та з використанням засобів телекомунікації (як у лікарні або хоспісі, так і вдома чи за місцем перебування важкохворої людини).

Підстави надання послуги:

- ✓ направлення лікаря з надання первинної медичної допомоги, якого обрано за декларацією про вибір лікаря;
- ✓ направлення лікуючого лікаря;
- ✓ переведення з іншого ЗОЗ / клінічного підрозділу ЗОЗ під нагляд спеціалістів паліативної служби.

У стаціонарі можна пройти терапію тривалістю 7 – 14 днів, а потім, за бажанням, повернутися у рідні стіни. За місцем перебування пацієнта / пацієнтки працюватимуть мультидисциплінарні команди для надання послуг паліативної допомоги.

Мультидисциплінарна команда з паліативної допомоги приїздить до пацієнта / пацієнтки не рідше одного разу на місяць, а також спілкується за допомогою засобів телекомунікації не менше одного разу на тиждень. Усе це є безоплатним.

Крім того, в межах цього пакета пацієнтам безоплатно гарантується:

- ✓ оцінювання стану пацієнтів, у тому числі соматичного стану та виявлення порушень функцій життєво важливих органів і систем, психоемоційного стану (з наданням психологічної допомоги за потреби), хронічного больового синдрому та його запобігання;
- ✓ збирання та транспортування біологічного матеріалу до лабораторії закладу;
- ✓ інструментальні дослідження за місцем перебування або в медичному закладі;
- ✓ киснева та респіраторна підтримка;
- ✓ знеболення на всіх етапах діагностики та лікування;
- ✓ забезпечення лікарськими засобами та асистивними засобами (крісла колісні, милиці тощо);
- ✓ послуги з реабілітації;
- ✓ навчання членів родини (законних представників, доглядачів) навичкам догляду за важкохворим;

⁸ Специфікація та умови закупівлі пакета медичних послуг № 8 «Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям». https://contracting.nszu.gov.ua/storage/editor/files/mobilna-paliativna-medichna-dopomoga-doroslim-i-dityam_1699953341.docx

- ✔ дотримання прав людини надавачем медичних послуг відповідно до рекомендацій Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенції про права осіб з інвалідністю, Конвенції про права дитини та інших міжнародних договорів, ратифікованих Україною.

Із повним змістом медичного пакета «Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям» (у частині обсягу медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація), можна ознайомитися у **додатку 2** цього буклета або на сайті Національної служби здоров'я України (НСЗУ).

ЯКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПОСЛУГИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У СТАЦІОНАРНИХ УМОВАХ?

У межах програми медичних гарантій є також комплексна послуга з паліативної медичної допомоги дорослим та дітям у стаціонарних умовах (пакет медичних послуг «Стаціонарна паліативна медична допомога дорослим і дітям»⁹).

Умови надання послуги: стаціонарно.

Підстави надання послуги:

- ✓ направлення лікаря з надання первинної медичної допомоги, якого обрано за декларацією про вибір лікаря;
- ✓ направлення лікуючого лікаря;
- ✓ направлення лікаря мобільної паліативної служби;
- ✓ переведення з іншого ЗОЗ / клінічного підрозділу ЗОЗ.

У межах цього пакета пацієнтам безоплатно гарантується:

- ✓ оцінювання стану пацієнта;
- ✓ лабораторні дослідження (аналізи крові, сечі, бактеріологічні тощо);
- ✓ інструментальні дослідження (ЕКГ, УЗД, рентген тощо);
- ✓ лікарське спостереження та медсестринський догляд 24/7;
- ✓ оцінювання психоемоційного стану та психологічна допомога;
- ✓ киснева підтримка;
- ✓ респіраторна підтримка;
- ✓ знеболення на всіх етапах діагностики та лікування;
- ✓ забезпечення лікарськими засобами та асистивними засобами (крісла колісні, милиці тощо);
- ✓ послуги з реабілітації;
- ✓ розміщення в одно- або двомісних палатах;
- ✓ харчування в стаціонарі;
- ✓ забезпечення прав на спільне перебування з членами родини незалежно від стану пацієнта;
- ✓ навчання членів родини (законних представників, доглядачів) навичкам догляду за важкохворим;
- ✓ дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії.

Із повним змістом медичного пакета «Стаціонарна паліативна медична допомога дорослим і дітям» (у частині обсягу медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація) можна ознайомитися у **додатку 3** цього буклета або на сайті Національної служби здоров'я України (НСЗУ).

⁹ Специфікація та умови закупівлі пакета медичних послуг № 13 «Стаціонарна паліативна медична допомога дорослим і дітям». https://contracting.nszu.gov.ua/storage/editor/files/stacionarna-paliativna-medichna-dopomoga-doroslim-i-dityam_1700053249.docx

ЯК ВИЗНАЧАЄТЬСЯ МІСЦЕ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ?

Вибір місця надання паліативної допомоги для пацієнта обговорюється та погоджується з ним та/або з його близькими. Бажання пацієнта є пріоритетним і фіксується в плані спостереження.

Паліативна допомога пацієнтам, хворим на відкриті форми туберкульозу, надається у спеціалізованих закладах.

Паліативна допомога пацієнтам із тяжкими психічними розладами забезпечується у закладах із надання психіатричної допомоги.

У випадках виникнення невідкладних станів у пацієнтів усіх вікових категорій екстрена медична допомога забезпечується Центром екстреної медичної допомоги і медицини катастроф.

ЯКІ ВИМОГИ ВИЗНАЧЕНІ ЗАКОНОДАВСТВОМ ДО ПРИМІЩЕНЬ, ДЕ НАДАЄТЬСЯ ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА?

Надавач паліативної медичної допомоги повинен забезпечити такі умови¹⁰:

- ✓ вільний доступ до приміщень та їх безбар'єрне використання для маломобільних осіб відповідно до ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд»;
- ✓ облаштування одно- або двомісних палат для пацієнтів на перших поверхах будівлі із власними санітарними кімнатами;
- ✓ забезпечення можливості вільного пересування, здійснення прогулянок, прийому відвідувачів у зручний для пацієнта час;
- ✓ наявність кімнати для надання соціальної та психологічної допомоги пацієнтам та особам, що здійснюють за ними догляд;
- ✓ наявність кімнати для прощання з померлим (холодна кімната);
- ✓ наявність кімнати для приватного спілкування;
- ✓ наявність кімнати для здійснення релігійних заходів для представників визнаних в Україні церков та релігійних організацій відповідно до потреб пацієнта;
- ✓ наявність кімнати психологічного розвантаження персоналу;
- ✓ наявність та функціонування ліфта (у разі розміщення палат вище другого поверху).

¹⁰ Пункт 13 Розділу IV Порядку надання паліативної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 р. № 1308. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#Text>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Нормативно-правове регулювання щодо надання паліативної медичної допомоги:

- ✓ Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;
- ✓ Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;
- ✓ Закон України «Про систему громадського здоров'я»;
- ✓ Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 р. № 1394 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році»;
- ✓ Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 р. № 1308 «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні»;
- ✓ Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 06.04.2023 р. № 643 «Про затвердження Стандартів медичної допомоги «Хронічний больовий синдром у дорослих та дітей»;
- ✓ Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.07.2005 р. № 360 Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і медичні вироби, Порядку відпуску лікарських засобів і медичних виробів з аптек та їхніх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків;
- ✓ Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України від 23.05.2014 р. № 317/353 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів при наданні соціальної послуги паліативного догляду вдома невиліковно хворим».

Додаток 1.

ПАКЕТ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ «ПЕРВИННА МЕДИЧНА ДОПОМОГА»

Обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація)

1. Динамічне спостереження за станом здоров'я пацієнта / пацієнтки із використанням фізикальних, лабораторних та інструментальних методів обстеження відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.
2. Проведення діагностики та лікування найбільш поширених інфекційних і неінфекційних хвороб, травм, отруєнь, патологічних, фізіологічних (під час вагітності) станів.
3. Проведення діагностичних обстежень, лікувальних заходів, а також динамічного спостереження за пацієнтом / пацієнткою із хронічними захворюваннями відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.
4. Проведення лабораторної діагностики **відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я**, зокрема:
 - a. загальний аналіз крові з лейкоцитарною формулою (еритроцити, гемоглобін, гематокрит, тромбоцити, лейкоцити, базофіли, еозинофіли, сегментоядерні нейтрофіли, паличкоядерні нейтрофіли, лімфоцити, моноцити);
 - b. загальний аналіз сечі (колір, прозорість, реакція (рН), відносна щільність, білок, глюкоза, еритроцити, лейкоцити, епітеліальні клітини, циліндри, солі, бактерії, ацетон (кетонові тіла);
 - c. глюкоза в цільній крові;
 - d. холестерин загальний;
 - e. швидкі тести на вагітність, тропонін, ВІЛ, вірусні гепатити В і С, SARS-CoV-2.
5. Проведення інструментальної діагностики, зокрема електрокардіографії, пікфлуометрії / спірометрії, отоскопії, офтальмоскопії, а також вимірювання гостроти зору.
6. Динамічне спостереження за жінкою з неускладненим перебігом вагітності та направлення її до лікаря-акушера-гінеколога (у разі потреби).
7. Здійснення медичного спостереження за здоровою дитиною та надання рекомендацій батькам / опікунам щодо необхідності грудного вигодовування, правильного харчування та догляду за здоровою дитиною відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.
8. Проведення скринінгу на наявність розладів психіки та поведінки у пацієнта / пацієнтки, зокрема таких, що виникають у результаті вживання психоактивних речовин (у разі звернення пацієнта / пацієнтки в межах графіка роботи надавача).
Направлення за необхідності та згоди пацієнта / пацієнтки до лікаря-психіатра та/або лікаря-психіатра дитячого, та/або лікаря-нарколога щодо лікування пацієнта / пацієнтки з розладами психіки та поведінки.
9. Виявлення індивідуального ризику виникнення інфекційних захворювань (туберкульозу, ВІЛ, вірусних гепатитів тощо) та неінфекційних (серцево-судинних, хронічних респіраторних, онкологічних, діабету тощо), зокрема шляхом проведення скринінгових анкетувань, оцінювання загального серцево-судинного ризику за шкалою SCORE, індексу маси тіла, окружності талії тощо.

10. Проведення профілактичних заходів, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинації згідно з календарем профілактичних щеплень (вакцинація за віком, вакцинація за станом здоров'я, вакцинація за епідемічними показаннями), екстреної імунопрофілактики (крім сказу), а **також надання рекомендацій щодо проведення вакцинації проти гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.**
11. Профілактика, діагностика та раннє виявлення соціально небезпечних хвороб (ВІЛ, туберкульоз, зокрема латентна туберкульозна інфекція (ЛТБІ), гепатити, інфекції, що передаються статевим шляхом, тощо). Обстеження контактних щодо туберкульозу осіб та направлення для надання спеціалізованої медичної допомоги. Взаємодія з лікарем-фтизіатром та/або лікарем-фтизіатром дитячим щодо діагностики та лікування пацієнта / пацієнтки із туберкульозом. Взаємодія з лікарем-фтизіатром щодо призначення профілактичного лікування ЛТБІ згідно з галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я.
12. Надання консультативної допомоги населенню щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості відмови від куріння та ризиків зловживання алкоголем, а також важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації, підтримки психічного здоров'я.
13. Підвищення обізнаності, заохочення та супровід населення щодо збереження психічного здоров'я та добробуту.
14. Надання окремих послуг паліативної допомоги дорослим та дітям, що включає: регулярну оцінку стану важкохворого пацієнта / пацієнтки та визначення його/її потреб; оцінку ступеня болю та лікування больового синдрому; виписування рецептів для лікування больового синдрому, включаючи сильні опіоїди та інші лікарські засоби, що визначені Національним переліком основних лікарських засобів; призначення лікування для подолання супутніх симптомів (закрепи, нудота, задуха тощо); консультування та навчання осіб, які здійснюють догляд за пацієнтом / пацієнткою; координацію та співпрацю з іншими установами для забезпечення медичних, психологічних, соціальних та інших потреб пацієнта / пацієнтки.
15. Призначення лікарських засобів пацієнту / пацієнтці, а також визначення його/її потреби в медичних **виробах з подальшим оформленням** відповідних документів для їх отримання згідно з вимогами законодавства.
16. Виписування рецептів для отримання лікарських засобів, які передбачені програмою реімбурсації, та для пільгового забезпечення лікарськими засобами окремих груп населення за певними категоріями захворювань відповідно до чинного законодавства.
17. Видача електронних направлень для проведення необхідних клініко-лабораторних та інструментальних досліджень, **консультацій / телеконсультацій / телевідеоконсультацій лікаря-спеціаліста** у режимі реального або відкладеного часу, **теледіагностики та інших послуг на рівні спеціалізованої медичної допомоги** відповідно до галузевих стандартів.
18. **Надання медичної допомоги телемедичними засобами (телеконсультування / телевідеоконсультування у режимі реального або відкладеного часу, теледіагностики, спостереження у режимі віддаленого моніторингу, телеметрії) разом із обстеженням та застосуванням інших методів, що не суперечать законодавству, з обов'язковим створенням медичного запису про медичний огляд, надання консультації або лікування відповідно до Порядку ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я, а також заповненням облікових форм № 001/тм та № 002/тм і внесенням інформації в «Журнал обліку телемедичних консультацій» (форма № 003/тм).**

19. **Забезпечення можливості запису на прийом до лікаря для отримання пацієнтом медичної допомоги із застосуванням телемедицини особисто, по телефону, електронною поштою або системами електронної охорони здоров'я та іншими доступними технічними засобами електронних комунікацій.**
20. Надання невідкладної медичної допомоги пацієнту / пацієнтці у разі розладу фізичного чи психічного здоров'я, якщо такий розлад стався під час прийому у лікаря ПМД.
21. Виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги до пацієнта / пацієнтки, що перебуває у загрозовому для життя стані, та надання відповідної медичної допомоги до прибуття бригади в межах робочого часу надавача ПМД і відповідно при визначенні такої потреби під час надання медичних послуг за місцем розташування надавача або проживання / перебування пацієнта / пацієнтки.
22. Видача довідок, медичних висновків про тимчасову непрацездатність, направлень для проходження медико-соціальної експертизи, а також лікарських свідоцтв про смерть та інших документів установленого зразка, які необхідні пацієнту / пацієнтці згідно з вимогами чинного законодавства в межах робочого часу надавача ПМД.
23. **Дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії при наданні медичної допомоги, у тому числі з використанням методів і засобів телемедицини відповідно до нормативно-правових актів.**

Додаток 2.

ПАКЕТ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ «СТАЦІОНАРНА ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДОРΟΣЛИМ І ДІТЬМ»

Обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація)

1. Оцінювання стану пацієнта / пацієнтки щодо відповідності його/її критеріям надання паліативної допомоги та складання плану спостереження пацієнта / пацієнтки, що потребує **паліативної** допомоги.
2. Оцінювання соматичного стану пацієнта / пацієнтки та моніторинг порушень функцій життєво важливих органів і систем із подальшим переглядом плану спостереження пацієнта / пацієнтки за потреби.
3. Оцінювання психоемоційного стану пацієнта / пацієнтки та надання психологічної допомоги, зокрема із застосуванням психотерапевтичних інтервенцій.
4. Оцінювання, запобігання та лікування хронічного больового синдрому (зокрема, з використанням наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів).
5. Своєчасне знеболення на всіх етапах діагностики та лікування: обов'язкове анестезіологічне забезпечення під час виконання всіх інвазивних діагностичних та інших лікувальних процедур, які цього вимагають, цілодобовий доступ до ненаркотичних та наркотичних знеболювальних засобів.
6. Оцінювання, корекція та контроль нутриційного статусу.
7. Проведення необхідних лабораторних досліджень, зокрема:
 - a. розгорнутий клінічний аналіз крові;
 - b. визначення групи крові і резус-фактора;
 - c. біохімічний аналіз крові: загальний білок, альфа-амілаза, аспаратамінотрансфераза (АсАТ), аланінамінотрансфераза (АлАТ), білірубін і його фракції (загальний, прямий, непрямий), креатинін, сечовина, сечова кислота; електроліти: калій, хлор, натрій, магній; **С-реактивний білок**;
 - d. коагуляційний гемостаз: фібриноген, міжнародне нормалізоване відношення (МНВ);
 - e. глюкоза в цільній крові або сироватці крові;
 - f. загальний аналіз сечі;
 - g. бактеріологічні дослідження;
 - h. інші лабораторні дослідження відповідно до галузевих стандартів.
8. Проведення необхідних інструментальних обстежень, зокрема:
 - a. електрокардіографія (ЕКГ) за місцем надання медичних послуг;
 - b. ультразвукові дослідження у закладі охорони здоров'я (ЗОЗ), на умовах оренди, підряду та інших умов використання відповідного обладнання;
 - c. рентгенологічні дослідження (у ЗОЗ, на умовах оренди, підряду та інших умов використання відповідного обладнання);
 - d. інші інструментальні дослідження відповідно до галузевих стандартів.
9. Лікарське спостереження та цілодобовий медсестринський догляд.

10. Надання кисневої підтримки.
11. Надання респіраторної підтримки: СРАР терапії та/або неінвазивної вентиляції легенів, та/або інвазивної вентиляції легенів (за показаннями).
12. Забезпечення права пацієнта / пацієнтки на спільне перебування з членами родини, незалежно від стану пацієнта / пацієнтки до завершення його/її життя.
13. Забезпечення пацієнта / пацієнтки харчуванням в умовах стаціонару.
14. Забезпечення пацієнта / пацієнтки асистивними і технічними засобами для мобільності на весь період перебування в ЗОЗ.
15. Направлення пацієнта / пацієнтки для стаціонарного лікування та діагностики у відділеннях / ЗОЗ відповідного профілю надання медичної допомоги, зокрема, в умовах інтенсивної терапії (за показаннями). Виклик спеціалістів у лікувальний заклад, в якому пацієнт / пацієнтка проходить паліативне лікування, у разі неможливості транспортування.
16. **Забезпечення надання медичної допомоги телемедичними засобами (телеконсультування / телевідеоконсультування у режимі реального або відкладеного часу, теледіагностики, спостереження у режимі віддаленого моніторингу, телеметрії) разом з обстеженням та застосуванням інших методів, що не суперечать законодавству, із обов'язковим заповненням облікових форм № 001/тм та № 002/тм і внесенням інформації в «Журнал обліку телемедичних консультацій» (форма № 003/тм).**
17. **Проведення трансфузії** препаратами та компонентами крові або направлення пацієнта / пацієнтки до інших ЗОЗ для проведення трансфузії (за показаннями).
18. Надання послуг з реабілітації у сфері охорони здоров'я (за показаннями).
19. Забезпечення лікарськими засобами, зокрема для симптоматичної терапії (фармакотерапевтичних, хірургічних та інших методів лікування за показаннями), постачання яких здійснюється шляхом централізованих закупівель МОЗ, за рахунок інших програм центрального та місцевого бюджетів, а також лікарськими засобами, визначеними Національним переліком основних лікарських засобів, необхідними медичними виробами та витратними матеріалами відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я та медико-технологічних документів.
20. Навчання членів родин пацієнта / пацієнтки (законних представників та осіб, які здійснюють догляд) навичкам догляду за важкохворими.
21. **Дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії під час надання медичної та/або реабілітаційної допомоги, у тому числі з використанням методів і засобів телемедицини відповідно до нормативно-правових актів.**

Додаток 3.

ПАКЕТ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ «МОБІЛЬНА ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДОРΟΣЛИМ І ДІТЯМ»

Обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація)

1. Надання паліативної медичної допомоги пацієнту / пацієнтці (дорослим та дітям) за місцем їх перебування, зокрема зі створенням стаціонару вдома за потреби, та/або з використанням засобів **телекомунікації**.
2. Проведення оцінки стану пацієнта / пацієнтки щодо відповідності критеріям надання паліативної допомоги та складання плану спостереження за пацієнтом / пацієнткою, що потребує такої допомоги.
3. Оцінювання соматичного стану пацієнта / пацієнтки та виявлення порушень функцій життєво важливих органів і систем з подальшим переглядом плану спостереження пацієнта / пацієнтки за потреби.
4. Оцінювання психологічного статусу пацієнта / пацієнтки та надання психологічної допомоги, **зокрема із застосуванням** психотерапевтичних інтервенцій.
5. Оцінювання (за допомогою методів, що відповідають психосоматичним особливостям пацієнта / пацієнтки) хронічного больового синдрому та його запобігання, лікування і контроль (зокрема, призначення та виписування рецептів на наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, ненаркотичні знеболювальні засоби та проведення знеболення).
6. Оцінювання та корекція нутриційного статусу.
7. Забір, транспортування біологічного матеріалу до лабораторії закладу охорони здоров'я або ЗОЗ, з яким укладено договір підряду, для проведення таких лабораторних досліджень, зокрема:
 - a. розгорнутий клінічний аналіз крові;
 - b. біохімічний аналіз крові: загальний білок, альфа-амілаза, аспартатамінотрансфераза (АсАТ), аланінамінотрансфераза (АлАТ), білірубін і його фракції (загальний, прямиий, непрямиий), креатинін, сечовина, сечова кислота;
 - c. міжнародне нормалізоване відношення (МНВ);
 - d. глюкоза в цільній крові;
 - e. загальний аналіз сечі;
 - f. кал на приховану кров.
8. Видача направлення та/або забір, транспортування біологічних матеріалів для проведення інших лабораторних досліджень відповідно до галузевих стандартів.
9. Проведення необхідних інструментальних обстежень за місцем перебування пацієнта / пацієнтки (за можливості) та/або у ЗОЗ, на умовах оренди, підряду та інших умов використання відповідного обладнання.
10. Забезпечення, контроль симптоматичної терапії та догляду.
11. Визначення показань для кисневої підтримки та організація її забезпечення за місцем перебування пацієнта / пацієнтки.

12. Спостереження та контроль за пацієнтом / пацієнткою, який/яка перебуває вдома, **зокрема**, на кисневій терапії та/або респіраторній підтримці.
13. Оцінювання та визначення потреб пацієнта / пацієнтки в асистивних засобах для мобільності (можливості пересування пацієнта / пацієнтки та здійснення туалету).
14. Забезпечення лікарськими засобами відповідно до Національного переліку основних лікарських засобів, зокрема, наркотичними засобами (**через виписування рецептів**), медичними виробами та розхідними матеріалами під час візиту команди до пацієнта / пацієнтки за місцем перебування.
15. Направлення пацієнта / пацієнтки для отримання спеціалізованої медичної допомоги за згодою пацієнта / пацієнтки та законних представників (за потреби).
16. Надання невідкладної медичної допомоги пацієнту / пацієнтці у разі виникнення станів, що загрожують життю, під час відвідування, а також виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги (за потреби) та надання невідкладної медичної допомоги до її прибуття.
17. Навчання членів родин пацієнта / пацієнтки (законних представників та осіб, які здійснюють догляд) навичкам догляду за паліативними пацієнтами / пацієнтками.
18. **Введення лікарських засобів пацієнтам з рідкісними захворюваннями в домашніх умовах (Home infusion).**

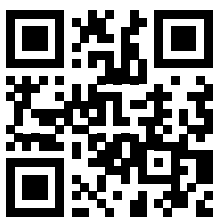
**Національна Асамблея
людей з інвалідністю України**
www.naiu.org.ua

Національна Асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ) заснована в 2001 році й об'єднує понад 100 організацій, які створені людьми з інвалідністю і працюють в різних областях України, відстоюючи права осіб з різними порушеннями.

Із початку війни організації, члени НАІУ, 60 % своєї діяльності зосередили на гуманітарній допомозі людям з інвалідністю та особам похилого віку по всій країні, правовій та психологічній допомозі, соціальній реабілітації, підтримці прихистків, створених на базі організацій людей з інвалідністю, закладів охорони здоров'я, соціального захисту, освіти в громадах та ін.

НАІУ адвокатує права цивільних, які постраждали внаслідок війни, ветеранів / ветеранок з інвалідністю, осіб, які повернулися з полону, сім'ї з дітьми й молоддю з інвалідністю, жінок та чоловіків з інвалідністю, осіб похилого віку. Важливими складовими цієї діяльності є включення питань інвалідності в гуманітарне реагування та відновлення.

НАІУ працює над розширенням можливостей і прав жінок та чоловіків з інвалідністю, дітей та молоді з інвалідністю, осіб похилого віку, прагне якомога активніше залучати їх до суспільства через активну участь у розробці, реалізації політики, яка відповідає принципам Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Контакти для зв'язку:

Сайт: www.naiu.org.ua

Електронна пошта: office-naiu@ukr.net

Телефон: **+38044 279 6182**

**НАЦІОНАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ЛЮДЕЙ
З ІНВАЛІДНІСТЮ УКРАЇНИ**

01054, м. Київ, вул. Рейтарська, 8/5А, к. 110
Телефон: +380 44 279 6182
E-mail: office-naiu@ukr.net
Сайт: www.naiu.org.ua